

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ЮСТИЦІЇ В
ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра правознавства**

***СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ
В УКРАЇНІ ТА СВІТІ***

**Збірник наукових статей за матеріалами VI Міжнародної
науково-практичної конференції м. Житомир, 19 квітня 2018 р.**

Житомир
Вид. О. О. Євенок
2018

**Рекомендовано Вченою радою Житомирського національного
агроекологічного університету**

(протокол № 9 від 24 квітня 2018 р.)

Голова оргкомітету: Скидан О. В. – ректор Житомирського національного агроекологічного університету, д.е.н., професор.

Члени оргкомітету: Романчук Л. Д. – проректор з наукової роботи та інноваційного розвитку ЖНАЕУ, д.с.-г.н., професор; Мартинчук І. В. – проректор з науково-педагогічної роботи, соціального та гуманітарного розвитку ЖНАЕУ, к.е.н.; Данкевич Є. М. – декан факультету екології і права Житомирського національного агроекологічного університету, д.е.н., професор; Скулиш Є. Д. – д.ю.н., професор кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету; Ляшенко Р. Д. – к.ю.н., доцент, завідувач кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету; Бондарчук Н. В. – к.ю.н., доцент, доцент кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету; Василенко Л. П. – к.ю.н., доцент, доцент кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету; Савчук Т. – к.ю.н., доцент, Академія управління при Президентові Республіки Білорусь, Білорусь (за згодою); İdris Tuna – ph. D. Candidate of Modern Turkish History Department at İstanbul University (за згодою); Бучинська А. Й. – к.ю.н., доцент кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету; Костенко С. О. – к.ю.н., ст. викладач кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету; Прокопенко І. П. – к.і.н., доцент, доцент кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету; Гордійчук М. В. – к.ю.н., асистент кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету.

Рецензенти: Іщенко А. В. – професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, д.ю.н., професор, Заслужений юрист України;

Німко О. Б. – доцент кафедри правознавства Житомирського національного агроекологічного університету., к.ю.н., доцент.

С 91 **Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі :** Зб. наук. ст. за матеріалами VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Житомир, 19 квітня 2018 р.) / Жит. нац. агроекологічний ун-т. — Житомир : Видавець О. О. Євенок, 2018. — 556 с.

ISBN 978-617-7703-

У збірнику наукових статей розглядаються сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі, які обговорювалися на VI Міжнародній науково-практичній конференції в м. Житомирі 19 квітня 2018 року.

УДК 34(08)

ББК 67

Грицик С. В. Гарантійні виплати при переїзді працівників на роботу в інші місцевість.	190
Коваленко К. Я. Правове регулювання соціальних відпусток: зарубіжний досвід	192
Коломієць А. М. Компенсаційні виплати працівникам при переїзді на роботу в іншу місцевість	195
Магалецький А. Гарантії для працівників на час здійснення державних обов'язків	197
Цимбалюк К. П. Проблеми забезпечення гендерної рівності при реалізації громадянами права на працю	199
Ястреб М. М. Історико-правовий аналіз розвитку законодавства про гарантійні виплати (1922-1970рр.)	201
Нишпал І. В. Шляхи європеїзації українського права	204
Талавер М. О. Касты в Індії та утвердження прав людини в світі	207
Мельниченко А. С. Загальна характеристика латиноамериканської правової системи	209
Чугаєвська Н. В. Правове регулювання отримання вищої освіти українськими громадянами в Україні та Польщі	211
Щупак М. А. Основні властивості правової системи Австралії	214
Дерманська О. В. Українське та міжнародне законодавство про статус біженців	216
Сіончук В. В. Шлюбно-сімейні відносини у Радянській Україні періоду I та II Кодифікації	219
Савченко О. В. Роль реформ Лікурга в побудові античної держави Спарти	222

2. Кодекс законів про працю від 10 грудня 1971 року [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08/page>

3. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 8 вересня 2005 року № 2866-IV [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2866-15/page2>

4. Закон України «Про запобігання та протидію дискримінації в Україні» від 06 вересня 2012 року № 5207-VI [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>

5. Чепурко Г. Гендерна рівність у світі праці в Україні [Електронний ресурс] / Г. Чепурко. – 2010. – Режим доступу : http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-budapest/documents/publication/wcms_168924.pdf

6. Марченко С. Жіночі перспективи на ринку праці [Електронний ресурс] / С. Марченко // Укрінформ. – 2017. – 06 березня. – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/2186104-zinoci-perspektivi-na-tli-trudovoi-diskriminacii.html>

7. Рудницька О. П. Гендерна рівність у соціальній політиці Європейського Союзу / О. П. Рудницька. Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі: 36. наук. ст. за матеріалами V Міжнар. наук.-практ. конф. (Житомир, 18 травня 2017 р.). 2017. С.55-58.

8. Уварова О. Права жінок і гендерна рівність в Україні [Електронний ресурс] /О. Уварова. – Режим доступу : <https://helsinki.org.ua/prava-zhinok-i-henderna-rivnist-v-ukrajini-o-uvarova/>

Ястреб М. М.

Магістрантка 5 курсу історичного факультету Житомирського державного університету ім. Івана Франка, м. Житомир, Україна

Науковий керівник: Рудницька О. П., кандидат юридичних наук, доцент кафедри спеціальних історичних дисциплін та правознавства Житомирського державного університету ім. І. Франка, м. Житомир, Україна

Історико-правовий аналіз розвитку законодавства про гарантійні виплати (1922-1970рр.)

Україна часто піддається критиці за відсутність реформ. Новий Трудовий кодекс - найкраща аргументація того, що все-таки ми рухаємося вперед, і це реальна реформа, і реальний крок до зміни країни, якого всі чекають, і який дасть можливість відродити українську економіку. Проте, чи можна створювати якісно новий продукт задля вдосконалення теперішнього та майбутнього не врахувавши досвіду минулого? Важливим є дослідження історичного розвитку законодавства про гарантійні виплати, виявлення його недоліків та позитивних норм, які є чинними або були безпідставно відмінені з тих чи інших причин та визначення норм про гарантійні виплати, які можна було б запозичити при реформуванні законодавства сьогодні

Метою статті є дослідження становлення та формування законодавства про гарантійні виплати (1922-1970рр.)

Гарантійні виплати – ті, що не є оплатою праці (винагородою за працю) одноразові або періодичні грошові виплати працівникам, як правило, в розмірі повного або часткового середнього заробітку (в розмірі, порівняному з минулим середнім заробітком працівника) з власних коштів роботодавця, бюджетних коштів, коштів громадських організацій, інших централізованих фондів з метою забезпечення виконання трудових, державних, громадських обов'язків (правочинів) і запобігання можливих втрат в заробітку при звільненні працівника відповідно до закону, локальних актів, трудового договору від виконання трудових обов'язків (відволіканням від роботи) або позбавлення його можливості виконувати роботу не зі своєї вини [5, с.368].

Процес формування законодавства про гарантійні виплати робітникам і службовцям прийнято поділяти на ряд етапів:

1. етап – 1922-1970 рр. – становлення та формування законодавства про гарантійні виплати;
2. етап – 1970-1990 – удосконалення законодавства про гарантійні виплати;
3. етап – 1990р. і донині – правове регулювання гарантійних виплат за часів незалежності .

Початок формування законодавства про гарантійні виплати, зазвичай, пов'язують із прийняттям Кодексу законів про працю УРСР 2 грудня 1922р.. КЗпП УРСР 1922 містив 17 розділів, що закріплювали норми, якими детально регулювалися трудові відносини, організація праці, її оплата та охорона в умовах нової економічної політики. Безпосередньо гарантійних виплат стосувався Розділ IX «Гарантії та компенсації», який, в тому числі, закріпив умови їх надання робітникам і службовцям . У ст.68 КЗпП УРСР зазначалось: «коли найнятий не виконує роботи з причини, що від нього не залежить, то платити треба за його середнім денним заробітком» [2].

Кодексом законів про працю УРСР визначалося надання гарантійних виплат у випадках:

- за робітниками та службовцями зберігався середній заробіток під час здійснення ними їхнього виборчого права в тому разі , коли здійснення цього права в робочий час було санкціоновано відповідним державним органом (ст. 77);
- за робітниками та службовцями, що викликались до суду як свідки, експерти або засідателі, зберігався середній заробіток за весь час виконання ними покладених на них судовою владою обов'язків (ст.78);
- за робітниками та службовцями, що обирались для участі як представники на з'їздах, конференціях та зборах уповноважених, що скликались органами державними, професійними й єдиної споживчої кооперації, зберігався середній заробіток на весь час виконання ними своїх обов'язків, якщо таке провадилось в робочий час (ст.79);
- призвані до червоної Армії робітники та службовці одержували при звільненні з місця роботи внаслідок призову винагороду за два тижні наперед за середнім заробітком (ст. 80);
- робітникам і службовцям, які переводились з наказу наймача, з одного місця роботи до іншого, якщо переведення поєднано із потребою змінити домівку

наймита, йому відшкодовувалися витрати за переїзд і додатково за шість днів у розмірі не нижче 1/24 середньомісячного заробітку в день (ст. 82) [2].

Не дивлячись на широкий перелік умов надання гарантійних виплат, визначених нормами КЗпП УРСР 1922р., ряд випадків не знайшов свого правового закріплення та регулювання. Проте, ці питання було врегульовано за допомогою загальносоюзних нормативно-правових актів. Чільне місце тут займала Постанова ЦВК і РНК СРСР від 14 січня 1927 р. «Про службові відрядження в межах Союзу РСР». З допомогою даного нормативно-правового акту вирішувалося значне коло питань, пов'язаних із направленням працівника у відрядження.

Так, пункт 10 Постанови закріплював, що при направленні особи у відрядження за нею зберігається займана посада; особа, що перебуває у відрядженні має отримувати винагороду, що не може бути нижчою, а ніж її фактичний заробіток на момент відправлення у відрядження; відряджуваний не отримував ніякої додаткової винагороди, зокрема, за роботу в дні відпочинку і в святкові дні. Дія Постанови не поширювалась на відрядження для наукового вдосконалення, при направленні в експедиції [1, с.96].

Важливим нормативно-правовим актом, який доповнив законодавство про гарантійні виплати стала Постанова НКП СРСР від 22 липня 1931 року № 206 «Про збереження заробітку за час виконання державних і громадських обов'язків». Даний документ розширив перелік умов, визначених КЗпП УРСР 1922р. при яких за працівником, що виконував державні чи громадські обов'язки зберігалася його фактична заробітна плата за місцем роботи. Було визначено збереження заробітної плати за працівником при виконанні державних чи громадських обов'язків у випадках:

- участі в судових засіданнях як народних засідателів, громадських обвинувачів, експертів або свідків, виклику як експертів або свідків в органи дізнання чи слідства, а також як представників профспілок чи експертів в засіданні примирної камери чи третейського суду;
- здійснення виборчого права;
- участі в піонерських зльотах – загальносоюзних, республіканських і місцевих [3].

У цих випадках та при виконанні військового обов'язку за працівниками зберігався середній заробіток за час проїзду до місця виконання відповідних державних чи громадських обов'язків і в зворотному напрямку. Дану Постанову неодноразово доповнювали нормами, які розширювали або звужували випадки надання гарантійних виплат.

Протягом тривалого часу розвитку та вдосконалення гарантійного законодавства не відбувалося, що було спричинено періодом війни та повоєнної відбудови. Першим документом післявоєнного періоду, що релюював гарантійні виплати стало Розпорядження від 8 грудня 1955р. № 1320 «Про збереження середньої заробітної плати, про порядок надання днів відпочинку донорам за дні їх перебування на обстеженні чи здачі крові в установах охорони здоров'я та безперешкодно відпускати їх з роботи для цієї мети». Дане розпорядження закріплювало збереження за працівником середню заробітну плату в день його перебування в закладі охорони здоров'я з метою обстеження та здачі крові. Ці норми увійшли до нового, прийнятого 10 грудня 1971 КЗпП УРСР [4, с.18].

Відбулося і вдосконалення правового забезпечення гарантійних виплат військовослужбовцям. Так, Законом СРСР від 12 жовтня 1967 року «Про загальний військовий обов'язок» були встановлені гарантійні виплати для працівників, які залучались до виконання військових обов'язків, передбачених цим законом.

Отже, проаналізувавши період (1922-1970рр.) у розвитку гарантійного законодавства бачимо, що він відзначився прийняттям значної кількості нормативно правових актів, а головне, КЗпП УРСР 1922р., які в комплексі поклали початок врегулюванню питань про надання гарантійних виплат робітникам і службовцям, визначили підстави надання таких виплат, розмір та порядок обчислення заробітної плати. Проте, були наявні і певні прогалини у законодавстві, зокрема, в жодному із документів не було визначено, що за працівником, з підстав передбачених законом, зберігалась не тільки заробітна плата, а й місце роботи (посада).

Список використаних джерел:

1. Гордеев Игорь Анатольевич. История становления и развития советского трудового права : 1917-1941 гг. : диссертация ... кандидата исторических наук : 07.00.02.- Курск, 2002.- 232 с

2. Кодекс законов о труде 1922г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://elibrary.ru/bitstream/123456789/3337/1/sovetskaya_yustitsiya_1922_39-40.pdf

3. Коротков В.С. Гарантийные выплаты и гарантийные доплаты к заработной плате по советскому трудовому праву: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: спец. 12.00.05 —Трудове право і право соціального забезпечення / В.С. Коротков. – М., 1965.

4. Рудницька О.П. Правове регулювання гарантійних виплат в трудовому праві /О.П. Рудницька. – Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 176 с.

5. Трудове право України [текст] підручник / За загальною редакцією М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 472 с.

Нишпал І. В.

Студентка І курсу спеціальності «Право» ЖНАЕУ, м. Житомир, Україна

Науковий керівник: Прокопенко І. П., кандидат історичних наук, доцент кафедри правознавства ЖНАЕУ, м. Житомир, Україна

Шляхи європеїзації українського права

Проголосивши незалежність, Україна визначила свій шлях розвитку в напрямку побудови демократичного суспільства. Сьогодні інтеграція України в ЄС – проголошена стратегічною метою держави.

Європеїзація є однією з найпопулярніших тем європейського наукового простору. Інтерес до неї, звичайно, пов'язаний з поглибленням інтеграційних процесів у межах Євросоюзу та перетворенням його з об'єднання держав на наднаціональне утворення, що є самостійним актором і суб'єктом міжнародних відносин. Належну увагу цій проблемі приділили, зокрема, такі європейські й американські вчені, як Фоссум Д. Е., Русконі Г. Е., Пфетч Ф., Коувеліотіс К.,